

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inzerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovoljivo frankirajo. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Kršenje ustave.

Dne 20. marca je kontrolna komisija za državne dolge dovolila vladi, najeti s pomočjo § 14 skoro pol milijarde novega dolga. To je največje posojilo, ki si ga je kdaj Avstrija najela in značilno je, da se to posojilo ne bo najelo zakonodajnim putem — to se pravi potom dovolitve v državnem zboru — nego s kršenjem ustave, s paragrafom 14. S tem paragrafom se je od l. 1867. le dvakrat najel dolg: Prvič v letu 1890. pod Thun-Kaizlom 40 milijonov kron in drugič leta 1911. pod Bienenrth-Bilinskijem 76 milijonov kron.

Da je avstrijska vlada z državnim krmiljarjem grofom Stürgkhom krenila na to pot, ni nič čudnega. Saj je znano, da je izmed nezmožnih avstrijskih vlad najnezmogljivejša sedanja pod grofom Stürgkhom. Manjka tej vladi namreč vse, kar bi jo storilo zmožno vladanju. Manjka ji vsaka doslednost, vsaka inicijativa, manjka ji pa pred vsem socijalni pogled za potrebe avstrijskih državljanov. Edina in glavna skrb je grofu Stürgkhu zadostiti vsem zahtevam, ki se stavijo nanj od zgoraj. In poglaviti teh zahtev sta najetje novega dolga in povišanje rekrutnega kontingenta.

Da reži te dve točki ugodno, je ravnal grof Stürgkh kaj enostavno. Poslal je parlament domov in si pomagal s paragrafom 14. Je že res, da mora najetje posojila tudi po § 14. odobriti kontrolna komisija za državne dolge. A naš ministrski predsednik pozna svoje ljudi in prav nič se ni bal, da bi mu morda kontrolna komisija kaj oporekala. Ni se motil. Gospodje so vladi dovolili najetje pol milijarde protizakonito in protiustavno. S tem dejanjem pa je komisija delala proti svojemu naslovu. Vsak bi namreč mislil, da je kontrolna komisija za to tu, da kontrolira vladno finančno ravnanje, da nekako jamči za ustavnost glede manipulacije z državnimi dolgovi. A sedaj se je pokazalo ravno narobe. Kontrolna komisija ne nadzoruje vlade, ampak ji služi brezpogojno ter ji pomaga, kjer le more.

Kontrolna komisija za državne dolge je sestavljena iz dveh članov gosposke zbornice: vi-

teza pl. Czédika in Pavla pl. Schöllera, dalje iz poslancev: viteza pl. Fuchsa, Kozlovskega, Mastalke in Steinwenderja. Ako bere človek le-ta imena, že ve, koliko je bila ura. Predsednik je bil štiriinosemdesetletni vitez Czédik, od katerega se pač več ne more zahtevati izdatne opozicije proti vladi. Da je glasoval pl. Schöller za vladno zahtevo, je umevno. Mož je pri bančnih kupčijah sam zaposlen in nesmisel bi bila, delati proti lastnim interesom. Pl. Fuchs je bil že svoječasnó povišan v viteza, ker je pritrđil Bilinskemu, ki je premenil rentno posojilo v posojila potom državnih zakladnic. Češki poslanec Mastalka je tudi upravni svetnik več bank, ki bodo na zakladnicah mastno zaslužile. Čemu torej ogroziti dobro kupčijo? A ker je Čeh in so le-ti zadnje čase skregani z ministrskim predsednikom Stürgkhom, bi moral glasovati pravzaprav proti. Da se pa izogne vsem tem škripcem, ga pa kratkomalo ni bilo k seji. Proti sta bila le Kozlovski in Steinwender, tako da je komisija z enim glasom večine dovolila vladi ustavolomnost.

Sklep kontrolne komisije, da skupno ministrstvo lahko pooblasti finančnega ministra za najetje pol milijarde je brezdyomno protiustaven. Saj določajo naši zakoni, da je vporaba § 14. izključena pri najetju posojila. Ze besedilo paragrafa 14. samega je tako, da izključuje vsak dvom. To besedilo se namreč glasi, da so slične odredbe le takrat dovoljene, ako se stalno ne obteži državnega zaklada. In tudi zakon o kontroli državnega dolga predpisuje izrecno, da se sme državni dolg pomnožiti le „ustavnim“ potom in da se sme najeti posojilo le s pritrđitvijo državnega zbora. Avstrijska vlada si torej sme najeti posojilo le potom zakona. Da pa bi se s paragrafom 14. ustvarjalo zakone, je izključeno in tega se tudi avstrijska vlada ne upa storiti. Ako bi vlada to storila, bi pretvorila ustavno državo v absolutistično in da za absolutizem ni mesta več v nobeni sedanji demokratični državi, je jasno tudi avstrijski vladi.

S paragrafom 14. si sme vlada najeti le takozvani „viseči dolg“, to je dolg, ki obsega le najnujnejši znesek in najkrajši rok. Ta rok je kontrolna komisija že tudi ugotovila. Predložila je

poslanski zbornici načrt zakona, ki določa termini v katerem času se ima tak dolg poplačati. Nastavi se je kot najdaljši rok šest let. Sedaj je pa kontrolna komisija dovolila najetje novega dolga za dobo petnajstih let.

A še nekaj drugega je pri stvari. Odredbe s paragrafom 14. so le začasne. Ne sme se torej s temi odredbami kaj ugotoviti, kar bi bilo stalno in bi se ne dalo preklicati. Saj preneha odredba s § 14. takoj, ako se izreče proti ali gosposka ali poslanska zbornica, katerima se imajo te odredbe predložiti v potrjenje. Pol milijarde dolga se bo najelo z nakaznicami na državni zaklad. Kaj bi pa nastalo, ako bi kasneje na primer državni zbor ne soglašal s to odredbo ter ji ne pritrđil. Odredba bi ugasnila, a kaj bi bilo z državnimi zakladnicami? Jasno je torej, da je najetje posojila v tako velikanskem obsegu in za tako dolg čas s paragrafom 14. nemogoče. Ako pa vlada to stori, je kršila ustavo in ako ji privoli v to še kontrolna komisija za državne dolge, ni ona nič boljša od vlade, ker je tudi kršila ustavne zakone.

Se bolj drastično kršenje ustavnih pravic, pa je odredba s paragrafom 14., s katero se poviša stanje novincev v armadi. Naravnost nezaljšano je, da si upa vlada protipostavno in brez pritrđila parlamenta povišati rekrutni kontingent. Ker se to povišanje more oktroirati le za eno leto, se bo zvišalo letos stanje armade za 5600 mož in stanje deželne brambe za 4580 mož.

Prav poučen pri tem je kratek pregled, kako raste pri nas militarizem.

	Skupna armada	deželna bramba
1910	103.100 mož	19.970 mož
1912	136.000 „	20.715 „
1913	154.000 „	22.416 „
1914	165.100 „	28.280 „
1915	170.800 „	30.803 „
1916	176.500 „	32.768 „
1917	177.000 „	33.841 „
1918	177.500 „	34.634 „

To je povišanje v osmih letih za 88.464 mož, ki se bodo odtegnili svojemu poklicu. To je na-

PODLISTEK.

A. P. Čehov:

Za njeno dušo.

V cerkvi odigitijevske Matere božje, v vasici Gorenji Zapradi, se je končala služba božja. Ljudstvo je vstalo in se vsulo iz cerkve, le trgovec Andrej Andrejič, gornjezapradski inteligent, je obsedel. Opazuje ljudi. Njegov obriti, rejeni, razriti obraz, na katerem so včasih gospodarile kože, izraža danes dvoje nasprotnih občutkov: udanost v nepojmljivo usodo in topa, brezmejna ošabnost napram temle suknjicam in pisanim ruticam, ki prihajajo mimo njega. Ker je danes nedelja, je oblečen jako gosposki. Na sebi ima fino sukno z rmenimi, koščenimi gumbi, hlače ima čez čevlje in solidne galoše, one ogromne nerodne galoše, kakršne nosijo le resni, razsodni in globoko verni ljudje.

Njegove zabrisane, lene oči so uprte v oltar, ki nosi svete podobe. Opazuje že zdavno znane obraze svetnikov, cerkvenika Matveja, ki napihuje lice in ugasuje sveče, potemnela stojala s svetimi podobami, oguljeno preprogo, dijakona Lopuhova, ki hitro koraca od altarja, noseč vratarju posvečen kruhek . . . Vse to je že zdavnaj videl, že neštokrat videl, vse to mu je znano, kakor njegovih pet prstov . . . Nekoliko čudno in nenavadno je pravzaprav samo nekaj: pri severnih vratih stoji otec Grigorij, ki še ni odložil mašnega oblačila in ki srdito pregljbe svoje goste trepalnice.

„Komu neki namigava, Bog mu daj srečo in zdravje?“ misli štacunar. „A-a, celo s prstom je namignil! In z nogo je udaril, za Boga svetega, kaj je . . . kaj se je zgodilo. Mati nebeška! Koga neki kliče?“

Andrej Andrejič se ozre okrog in zapazi, da je cerkva že skoro do malega prazna. Samo pri vratih se je še strnilo kakih deset oseb, pa tudi te so obrnjene proč od altarja.

„Pridi vendar, če se te kliče! Kaj stojiš, kakor lipov Bog?“ sliši jezni glas otca Grigorija. „Tebe kličem!“

Štacunar gleda rdeči, razjarjeni obraz otca Grigorija in šele sedaj mu pade na um, da je veljalo gibanje trepalnic in miganje s prstom najbrže njemu. Strese se, popusti ograjo kora in gre neodločno, krevsaje s svojimi solidnimi galošami proti altarju.

„Andrej Andrejič, ali si ti oddal listek za pravno molitev, da bo našla pokoj umrla Marija?“ — vpraša otec in jezno pogleduje v njegov rejeni, znojni obraz.

„Tako je.“

„Potem si seveda ti to napisal? Ti?“

In otec Grigorij mu moli jezno listek pred oči. Na tem lističu, ki ga je bil oddal Andrej Andrejič za pravno molitev obenem s posvečenim kruhom, pa je bilo zapisano z velikimi, krivimi črkami, kakor da bi omahovale:

„Za večni pokoj dekle božje, vlačuge Marije.“

„Res je . . . Da jaz sem pisal,“ odgovori štacunar.

„Kako si se drzil kaj takega napisati?“ šepeče otec zategnjeno, in iz njegovega hrešččega šepeta se slišita srd in groza.

Štacunar pa gleda s topim strmenjem; nič ne razume in strah ga preletava: še nikdar ni govoril otec Grigorij tako z gornjezapradskim razumništvom! Za hip molčita oba in si zreta v oči. Štacunarjeva zadrega narašča tako, da se mu rejeni obraz razblinja, kakor prevrnjeno testo.

„Kako si se drzil?“ ponavlja otec.

„Ka . . . kaj pa?“ se zavzema Andrej Andrejevič v dvomu.

„In ti ne razumeš?! šepeče otec Grigorij. Strmeč stopi za korak nazaj in sklene roki. „Kaj pa nosiš vendar na plečih: glavo ali kako drugo stvar? Za altar si oddal listek, pa si napisal nanj besedo, ki se je celo na ulici ne spodobi izpregovoriti! Kaj zijaš! Kaj ne veš, kaj ta beseda pomeni?“

„To pravite vi radi besede vlačuga?“ jeclja štacunar, zardeva in mežika z očmi. „Pa, gospod Bog je v svojem usmiljenju, veste . . . ravnotako . . . odpustil . . . vlačugi . . . prebivališče ji je preskrbel. In tudi iz življenja svete Marije egiptovske se razvidi, kaj pomeni ta beseda — prosim odpuščanja . . .“

Štacunar bi rad navedel v svoje upravičevanje še kak argument, a zmede se v besedi in si briše z rokama ustnice.

ravnost strašen krvni davek, ki ga prinaša avstrijsko prebivalstvo prestižni politiki svoje vlade.

Posledice velikanskega posojila s pomočjo paragrafa 14., pa tudi ne bodo izostala na narodno-gospodarskem polju. Jasno je že sedaj, da bodo največ profitirali denarni zavodi, predvsem Rotschild in tovariši. Da pa ta avstrijska kreditna operacija vzbuja že sedaj dvom v inozemstvu, nam dokazuje „Vossische Zeitung“, ki naravnost svari pred nabavo avstrijskih državnih zakladnic. Piše namreč: „Državno-pravno vprašanje naj si Avstriji med seboj uravnajo. Saj so pogoltnili že toliko daril § 14., da bodo prebavili tudi to. Banke v Avstriji gotovo ne bi bile sklenile te kupčije, ako bi imele politične pomisleke proti temu. Ali v Nemčiji se bo pozdravilo te najnovejše avstrijske zadolžnice gotovo z nekako rezervo. Te zadolžnice brez parlamentarnega dovoljenja v deželi s parlamentarnim zastopstvom so nekaj tako avstrijsko specifičnega, da bi človek najraje videl, ako ostanejo v Avstriji, kot emisijski deželi. Ne morda, da bi se bilo bati, da bi se avstrijska država odtegnila prevzete dolžnosti, to ji tudi najbolj rabijatni obstrukcijski politiki ne bodo pripisovali; ali mi mislimo, da store v tem posebnem slučaju Avstriji bolje, ako tudi finančno stran vprašanja uravnajo med seboj, mesto da vabijo inozemstvo k soudeležbi.“

Kakor se torej vidi, nam je grof Stürgkh s svojim § 14. in evidentnim ustavalomstvom izpodkopal še oni bori kredit, ki smo ga imeli v inozemstvu.

Jugoslovani!

Na višji trgovski šoli „Revoltelli“ v Trstu so vzeli našim bratom najsvetejše pravo vsakega človeka, pravo, da govorijo v materinem jeziku. Oborožena italijanska druhal je ponovno brutalno napadla maloštevilne naše brate; naša kri je tekla v jugoslovanskem Trstu; življenje naših bratov, vaših sinov je v nevarnosti pred zavratnimi nočnimi napadi laških razbojnikov. Priskočite jim na pomoč, ako ste bratje, ako ste ljudje! Trst je mesto bodočnosti Jugoslovancev, v njem živi 90 tisoč naših ljudi, **Trst je naš in mora ostati naš!**

Italijani, ti krvni sovražniki našega rodu, nam ne pustijo, da se učimo svojem jeziku, da živimo na svojih tleh! **Obiti nas hočejo, radi bi, da izginemo iz svoje dedovine.** Ne dajo nam niti ljudskih šol, naša deca mora posecati italijanske, ne sme niti slišati materne govornice, postati mora izrodek, laški janičarji, — vse to v imenu njihove „kulture“.

V Trstu, Istri in na Reki nas tlačijo Lahi. Z ljudskimi žulji ustanovljamo šole — a niti teh nam ne dovoljujejo barbari. Pri tem delu jim pomagajo njihovi bratje onstran morja, a naša vlada jih še podpira v boju proti nam, obečajoč jim vseučilišče v Trstu, vseučilišče, katero naj bi postalo trdnjava razbojniške laške družbe v navalu na nas Jugoslovane. V zadnjem času je postalo verjetno, da vlada zares namerava izvesti tak dosedaj neslišen kulturni škandal. Italijansko vseučilišče v Trstu bi bil strašen udarec naše posesti.

Jugoslovani! — Nam manjka ljudskih in srednjih šol, naši akademiki se morajo potikati po

„Torej tako ti to razumeš!“ sklene otec Grigorij roke. „Gospod ji je vendar odpustil, — ali me umeš? — odpustil, ti pa jo dolžiš, grdiš, ji daješ nespodobno ime, in to komu? Svoji lastni umrli hčeri! Niti v svetih, niti v posvetnih knjigah se ne najde takega greha! Da, pravim ti: ne bodi preveč moder! Da, modrovati ni treba, brate! Bog ti je dal iznajdljiv um, ti pa ga ne znaš uporabiti. Zato rajše sploh več ne misli. Nič ne premišljuj in molči!“

„Bila je pa vendar, e . . . oprostite, gledališka igralka,“ pristavi Andrej Andrejič s presenečenim obrazom.

„Igralka! Bila, kar hotela, — ti ji moraš po smrti vse odpustiti in ne pisati tako na listek!“

„Cerkveno kazni bi ti moral naložiti,“ se oglasi izpred altarja dijakon v svojem basu in pogleda zmešanega Andreja Andrejiča, „a potem bi opustil modrovanje! Tvoja hči je bila sloveča igralka. O njeni smrti se je pisalo celo po časnikih . . . Modrijan!“

„Res je . . . prav res . . . beseda je nepriemerna,“ jeclja štacunar, „toda nisem jo hotel ž njo obsojati, otec Grigorij, ampak hotel sem se izraziti po svetopisemsko . . . da bi bolje vedeli, za koga vam je misliti. Saj se vendar pišejo v zapiskih črnih naši različni priimki, Ivan, otrok — Pelagija, utopljenka — Jegor, vojščak — Pavel, ubiti in še več takega . . . Tako sem tudi jaz hotel . . .“

To je bilo neumno, Andrej! Za sedaj ti bo Bog še odpustil, a v drugo pazi. Pa predvsem ne modruj, misli kakor drugi ljudje. Desetkrat se pokloni v molitvi in pojdi!“

tujini, zagrebška univerza je velikemu delu Jugoslovancev zaprta, ker izpiti na njej v Avstriji niso veljavni, na tržaški višji trgovski šoli pobija laška druhal našo mladino **in pri takih razmerah hoče dati vlada Italijanom univerzo v našem Trstu!**

Ako vre v vas še kri naših dedov, ako čutite v sebi le še iskro ljubezni za svojo dečo, za svoj jezik, rod in dom, ako ste ljudje, **tedaj ne smete mirno gledati tega divjaštva!** Bodite ponosni, zdramite se iz mrtvila, pokažite svetu, da še živite, vzdignite svoj glas proti laškemu barbarstvu v Trstu, proti nameravani laški univerzi, proti kršenju naših pravic!

Prirajte protestne shode, povejte narodu, kako se ž njim dela, zahtevajte zadoščenja za prelito kri v Trstu!

Našim šolskim zahtevam se mora ugoditi, zagrebška univerza se mora odpreti vsem Jugoslovancev; zahtevamo jugoslovansko univerzo v Trstu, **a nikdar ne sme v Trst laška univerza!**

Jugoslovani!
Laških provokacij in nasilnosti mora biti konec! Naj vsplamti cel slovanski svet, naj za trepeče sovražnik!

Jugoslovansko dijaštvo na Dunaju.

POLITIČNI PREGLED.

Cesarska naredba,

ki na podlagi § 14 določuje rekrutni kontingent za leto 1913, je že izdana. Po tej naredbi bo letos vpoklicanih 94.694 mladeničev za skupno armado in 28.297 za deželno brambo. V drugem členu pa pripoveduje cesarska naredba, koliko rekrutov bo potrebovala naša armada v prihodnjih letih. Dotični odstavek se glasi: Za ohranitev skupne brambne sile bo treba določiti za l. 1915 za 11.300 rekrutov več, leta 1916 za 17.000, leta 1917 za 17.500, leta 1918 in naslednjih pet vsako leto za 18.000 več in pravočasno dovoljiti. Nabori se prično 22. aprila in bodo končani do junija.

Kontrolna komisija za državne dolgove

je imela 20. marca sejo, na kateri je priznala državi 375 milijonsko posojilo. Od tega posojila potrebuje država 227.638.000 K za izdatke, ki jih je bila napravila ob času balkanske vojne, ko so družinski očetje povsem po nepotrebnem stradali in prezebali ob mejah; 51.890.000 kron za izpolnitev oborožitve in 64.992.000 K za izredne vojaške kredite.

Albanija.

Knez Viljem I. je imenoval za generalnega komisarja severnega Epira polkovnika Tompsona ter mu je naročil, da stori vse, da se Epir podvrže. To se do danes še ni zgodilo. Polkovnik Tompson je imel daljši razgovor z odposlancem avtonomne epirske vlade Mehmed Ali pašo ter mu razjasnil stališče albanske vlade. Obljubil mu je za grške manjšine popolno narodno in versko enakopravnost, dočim zahtevajo voditelji Epirskega gibanja popolno avtonomijo Epira pod grškim protektoratom. Esad paši, sedanjemu albanskemu vojnemu ministru gre pogajanje prepočasi. Zato se je izrekel v zadnjem albanskem ministrskem svetu, da bo sklical 25.000

„Dobro,“ pravi štacunar vesel, da je pridiga pri kraju, in naredi zopet častitljiv obraz. Deset poklonov: Že prav razumem. Sedaj pa dovolite otec Grigorij, tudi meni eno prošnjo . . . ker sem bil le njen oče . . . saj veste, in ker je bila vedno, kakršnakoli je že bila, vendarle moja hči, zato bi . . . Odpustite mi, hotel sem vas prositi, da bi brali za njo črno mašo. In tudi vas, očka dijakon, sem hotel prositi.“

„To si pa dobro ukrenil,“ pravi otec Grigorij med tem, ko se je slačil. „To mi je vseč . . . Le pojdi! Takoj prideva . . .“

Andrej Andrejič odkoraka počasi od altarja in se vstopi zatopljen in s svečanostnim obrazom, kakršnen se spodobi svečanosti črne maše, v sredo cerkve. Cerkvenik Matvej postavi pred njega mizico z riževo jedjo, kakršna se je pri maši za umrlim, in skoro na to se začne črna maša. Vse tiho je v cerkvi. Samo ropot kovinske kadilnice in zategnjeno petje se sliši . . .

Poleg Andreja Andrejiča stoji cerkvenik Matvej, babica Makarjevna in njen suhoroki sinček Mitka. Razven teh ni nikogar v cerkvi. Djakon poje slabo, z neprijetnim, votlim glasom, napev in besede so pa tako otožne, da se častitljivost čedalje bolj izgublja iz štacunarjevega obraza. Zamisli se v svojo žalost. Spominja se svoje Mašutke . . . Spomni se, kako mu je bila rojena še takrat, ko je služil pri gospodi v Gorenjih Zaprodih. Ves zaverovan v službo niti vedel ni, kako je rasla deklica. Neopaženo mu je potekla dolga doba, v kateri se je razvila v krasno bitje s plavolaso glavico in sanjavi očmi, velikimi kakor dve kopejki. Vzgojili so

mož in jih peljal v Epir, da se polaste teh pokrajin. Položaj v južni Albaniji je tak, da mora napraviti konec grškim spletkam ali pa mora v kratkem demisionirati. Ministrski svet še ni prišel do nobenega sklepa. Iz Argirokastra poročajo, da ima epirska avtonomna vlada na razpolago 16.000 mož, 10 strojnih pušk in mnogo municije. Petindvajset grških častnikov podučuje novince. Poslanec Romas si je ustanovil lastno prostovoljsko četo. Vstaši se vedno bolj bližajo Korici.

Srbske železnice.

Načrt srbske jadranske železnice je že gotov. Po tem načrtu bi šla železnica od Niša skozi dolino Toplice v Prokoplje-Mrdar, nadalje preko Prištine na Kosovo polje in preko proge Skoplje-Mitrovica. V daljnem teku bi šla železnica ob razvodju med Donavo in Jadranskim morjem ob Belem Drinu navzdol ter bi prestopila mejo v bližini Prizrena, po Ljumi in ob Črnem Drinu nazgor bi železnica zopet prišla na srbska tla severno od Debra, bi šla preko Struge in prestopila zopet v Albanijo. Nato bi prišla železnica čez Elbasan in Kavaj v Drač. Druga proga pa bi šla preko Struge, Ohrida in Rema do Bitolja. — Ministrski svet je sestavil državni železniški program. Najprej se zgradi proga Skoplje Bitolj, potem proga Mrdar-Prizren. Nato se zgradi proga v Sandžak. Zgradi se tudi železnica Bitolj-Kočana. Za te proge bo treba 300 milijonov dinarjev.

Bolgarija.

Koncem zadnjega meseca prekinjeni proces proti bivšim ministrom dr. Genadijevu, dr. Gudevju in generalu Savovu se nadaljuje. Pri prvi obravnavi je bil general Savov odsoten. Sedaj pa se je vrnil. Ker so mu zdravniki dali izpričevalo, da je bolan, mu je sodišče dovolilo, da mu ni treba osebno prisostvovati obravnavi. Mora pa ostati v Sofiji, da je sodišču vsak čas na razpolago. Med obravnavo je izjavil drž. pravdnik Danailov: „Obžalujem državo, ki je imela take ministre, ki stoje danes pred sodiščem. Žal mi je danes nesrečne domovine, katere usodo so imeli v rokah taki ministri . . .“

Definitivni rezultat zadnjih volitev v narodno sobranje še sedaj ni znan. Ni izključeno, da se bo vladna „zmaga“ končala prav klavrno. Saj se že danes ne da govoriti o zmagi vlade. Vlada ima po dosedanjih podatkih samo kakih 5 glasov večine. To večino pa tvorijo oni Turki, ki so bili izvoljeni s pomočjo turške vlade v Gjumuldzini v Trakiji in ki so vseskozi Mladoturki. Da se na tako večino vlada ne bo mogla opirati, je več kakor jasno. Za to se zatrjuje, da bo ministrstvo dr. Radoslavova v najkrajšem času odstopilo. Kaj bo na to storil car Ferdinand, ne ve nihče, domneva pa se, da bo poveril sestavo novega kabineta voditelju demokratske stranke dr. Malinovu, ki bo skušal zasnovati koalicio vseh v resnici narodnih strank.

Narodno-gospodarstvo.

Razglas, o priznanju mesečnih nagrad onim lastnikom subvencijskih bikov, ki jih imajo čez dve leti za plemo. Za subvencijske bike, ki jih oddaja c. kr. kmetijska družba kranjska s pomočjo

jo, kakor sploh otroke gospodi priljubljenih služabnikov — razvadili so jo, skupaj z gospicami. Iz dolgega časa jo je gospoda učila pisati, čitati, plesati, a on se ni mešal v odgojo. Redkokdaj ako je pri vratih ali na stopnicah naletel nanjo, se je spomnil, da je njegova hči in pričenal jo je — kadar je ravno utegnil — poučevati v molitvi in ji praviti svetopisemske zgodbe. O, takrat je še znal verske zapovedi in sveto pismo! Hčerka ga je poslušala rada, čeprav je bil čmeren in resen. Pri molitvah je zehala, zato pa je bila vsa zamaknjena, kadar ji je oče začel, jecljaje iščoč lepih besed, pripovedovati svete dogodke. Ezavova leča, pogin Sodome in trpljenje malega dečka Jožefa jo je tako zanimalo, da je prebledevala in strmeče zrla s svojimi modrimi očmi . . . Ko je pozneje opustil službo in si napravil s prihranjenim denarjem malo štacuno, je odpotovala Mašutka z gospodo v Moskvo.

Tri leta pred svojo smrtjo je obiskala očeta. Skoro je bi ne bil spoznal. To je bila mlada, vitka dama, gosposkih šeg in v gosposki obleki. Govorila je razumno, prav tako, kakor se piše, kadila tobak in spala do poldne. Ko jo je vprašal Andrej Andrejič s čim se peča, mu je odgovorila ponosno v obraz: „Igralka sem!“ Taka odkritost se je zdela bivšemu služabniku najhujši cinizem. Mašutka se je začela ponašati s svojimi uspehi in s svojim umetniškim življenjem. Ko pa je videla, da oče zardeva in se čimdalje bolj zavzema, je obmolknila. In molče, ne da bi se pogledala, sta preživela skupaj še dva tedna. Potem pa je ona odšla. Pred odhodom je še prosila očeta, da bi jo spremil na

državne ali deželne podpore po znižani ceni kranjskim živinorejcem s pogojem, da jih imajo najmanj dve leti za pleme, da glavni odbor kmetijske družbe 10 K mesečne nagrade tistim bikoorejcem, ki odkazane jim subvencijske bikoorejcem, če določeni dveletni rok. To mesečno nagrado more glavni odbor v slučajih, ki so vpoštevanja vredni, po svojem preudarku celo zvišati. Te mesečne nagrade imajo namen, da bikorejci v prospeh živinoreje z biki pravilneje ravnajo, kajti škoda je, če pride dober bik še pri polni moči po nepotrebnem v klavnico. Plemenski biki so dlje časa rabni za pleme, če se z njimi lepo ravna, če se pravilno krmijo in oskrbujejo in če se skrbi za zadostno gibanje bikov na prostem, bodisi na tekališčih, na paši ali z vpreganjem. Kakor je primerno vpreganje plemenskih bikov zelo priporočeno, tako je nespametna premočna raba plemenskih bikov za delo, ker jim predolgotrajno ali prenaporno delo zelo škoduje.

Pogoji, ki se pod njimi te mesečne nagrade obljubijo in končno izplačajo, so nastopni:

1. Kdor računa na te mesečne nagrade za svojega subvencijskega bika, mora to pred koncem drugega obveznega leta, torej pravočasno podpisnemu glavnemu odboru naznaniti, ki da po svojih zaupnikih bika poprej pregledati. Če dotični zaupnik izjavi, da kaže subvencijskega bika pridržati čez dve leti za pleme, potem šele ima dotični bikorejec pravico, da mu podpisani glavni odbor mesečne nagrade obljubi. Kdor svojega subvencijskega bika za nadaljno, t. j. čez dveletno rabo za pleme ni prijavil, nima pravice do teh mesečnih nagrad. Nagrade se vsakokrat obljubijo pogojno le za prihodnje 4 mesece in se zato bik od zaupnikov vsake štiri mesece pregleda, če ga kaže še naprej za pleme obdržati, torej je to naznanilo vsake štiri mesece ponoviti.

2. Obljubljene mesečne nagrade se izplačajo le tistim lastnikom subvencijskih bikov, ki pravilno vodijo po zakonu predpisani skočni zapisnik, in tudi to le tedaj, če ima bik res zadosi krav, ki opravičujejo izplačanje nagrade. Tisti, ki imajo dva ali več bikov, dobe obljubljene nagrade le tedaj, če pride na vsakega bika dovolj krav, zato morajo za vsakega bika voditi poseben skočni zapisnik. Veljavni so le sproti pisani skočni zapisniki, in ne tisti, ki se naenkrat naknadno za ves čas nazaj spišejo in torej niso zanesljivi ali celo neresnični.

3. Obljubljene mesečne nagrade se izplačajo naenkrat, in sicer naknadno, kadar lastnik bika podpisanemu glavnemu odboru naznani, da ga nima več za pleme, ali kadar družbeni zaupnik izreče, da bika ne kaže več imeti za pleme. Pri izplačanju se pa odračunijo tisti meseci, ko bik ni imel dovolj krav, ali se je že za mesarja pital.

4. Prošnji za izplačilo obljubljenih mesečnih nagrad je priložiti vse tozadevne skočne zapisnike.

5. Glavni odbor kmet. družbe presodi vsako tozadevno prošnjo na podlagi svojih poizvedb ter končno veljavno določi, do katerega vstetega meseca je obljubljeno mesečno nagrado izplačati in če naj bo mesečna nagrada v izrednih slučajih večja kakor 10 K.

breg reke. Težko mu je bilo, ob belem dnevu šetati vpricho vseh poštenih ljudi s hčerjo, „ničemernico, igralko“, vendar ji ni odrekal prošnje...

„Kako lepi kraji so to!“ je spregovorila zavzeto med sprehodom. „Kaki prepadi in zelene trate! Moj Bog, kako lepa je moja domovina.“

In začela je jokati.

„Samo prostor jemljejo ti kraji...“ je mislil Andrej Andrejič, srepro gledajoč prepade. Hčerinega ihtenja ni mogel umeti.

Ona pa je jokala, jokala in dihala poželjivo vase zrak, kakor da bi ji odgnal žalostne spomine...

„Spomni se, o Gospod, svoje umrle deklet, vlačuge Marije,“ šepeče sam pri sebi, „in odpusti ji vse grehe.“ Nespodobna beseda mu je zopet ušla, ne da bi to opazil: Kar si je človek enkrat vbil v glavo, tega ne izrujejo niti pridige otca Grigorija, niti druga sredstva.

Makarjevna vzdihuje, nekaj šepeče in globoko sope. Mitka s suho roko je zatopljen v misli...

„... kjer ni bolezn, ne rev, ne vzdihovanja...“ poje bobneče dijakon, prislonivši k desnemu licu roko.

Iz kadičnice se vije višnjevkast dim ter se koplje v širokem, poševnem solnčnem žarku, ki deli prazno, mrtvo cerkev. In videti je, kakor da bi playala z dimom vred duša umrle v solnčnem svitu... Oblački kadila, spominjajoč na nedolžne kodre mladega dekleta, krožijo, se dvigajo proti oknu in se zopet odmikajo, kakor da bi se zgržali pred žalostjo in boleščjo, ki polni te bedne duše.

Ne glad, ampak izkušnja je najboljši kuhar!

72 26-1

Izkušnje drugih dobro uporabiti, to je skrivnost jasne glave. Milijoni gospodinj, kuharskih učiteljic in kuharic so edine v hvali dr. Oetkerja preparatov; mnogoletna izkušnja jih je naučila visoko čislati dr. Oetkerja prašek za peko, vanilni sladkor, prašek za pudding, gustin, Reginalatino in dr. Oetkerja pomoč pri vkuhanju in slava mnoge razumne, mlade gospodinje temelji na stalni, pripravi vporabi teh najbolj znanih kuhinjskih pripomočkov. Na lepem regalu imajo vedno pripravljene lične Oetkerjeve zavojčke in Oetkerjeve receptne knjige in niso nikdar v zadregi, če potrka dragi gost tik pred obedom na vrata njih snažnega laboratorija, ki se v njem pripravlja v retortah iz aluminija, čistega niklja ali porcelana nektar in ambrozija za ljubljenega moža.

6. Te mesečne nagrade imajo le namen pospešiti pravilno ravnanje s plemenskimi biki in dobre biko dlje časa za pleme ohraniti, torej živinorejo pospeševati. Nikakor pa nimajo te nagrade namena, da bi krile stroške za vzdrževanje plemenskih bikov, ker je to po zakonu dolžnost občin, kajti državne in deželne podpore v prospeh živinoreje so le za pospeševanje te panoge, nikdar pa ne podpore za pokrivanje tako ali tako neizogibnih stroškov kmetovanja.

Tržne cene

na tedenski semenj v Kranju, dne 23. marca 1914		
Pšenica	100 kg	K 24.—
Rž	" "	20.—
Ječmen	" "	17.—
Oves	" "	17.—
Koruza rdeča	" "	20.—
Koruza rumena	" "	18.—
Koruza nova	" "	16.—
Ajda	" "	22.—
Proso	" "	20.—
Deteljno seme	" "	160.—
Fižol ribničan	" "	30.—
Fižol koks	" "	32.—
Fižol mandolan	" "	28.—
Leča	" "	20.—
Pšeno	" "	30.—
Ješprenj	" "	28.—
Krompir	" "	4.—
Mleko 1 l	" "	—20
Surovo maslo	1 kg	3.50
Maslo	1 "	3.—
Govedina I.	1 "	1.68
Govedina II.	1 "	1.60
Teletna I.	1 "	2.—
Teletn all.	1 "	1.80
Svinjina I.	1 "	2.—
Svinjina II.	1 "	1.80
Prekajena svinjina I.	1 kg	2.20
Prekajena svinjina II.	1 "	2.—
Slanina I.	1 "	2.—
Slanina II.	1 "	1.70
Jajca	9 kom.	—80

Na tedenski semenj v Kranju, dne 23. marca 1914 se je prigralo: 81 glav domače goved, 0 glav bosanske goved, 0 glav hrvaške goved, 3 teleta, 23 prešičev, 0 ovac. — Od prigrane živine je bilo za mesarja: 50 glav domače goved, 0 glav bosanske goved, 23 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 86 v za pitane vole, 78—80 v za srednje pitane vole, 74—76 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K —96 za teleta, K 1.18 za prešiče pitane, K — za prešiče za rejo.

Iz kranjskega političnega okraja.

Slov. Ljudska Stranka se pri vsaki priliki rada pobaha, kako je šolstvo napredovalo, odkar gospodari ona. To samohvalo smo slišali posebno iz ust dr. Lampeta. Kakor vsaka lastna hvala, se pa tudi ta pod mizo valja. Kajti S. L. S. ne ravna s šolo kakor dobra mati, ampak kakor hudobna mačeha. Ali se pravi to pospeševati šolstvo, ako učitelje, ki ne plešejo po piščalki S. L. S., preganjajo, naj bodo v svojem poklicu še tako dobri delavci, ako rinejo na najboljša in prva mesta kilmavce, kateri zvone S. L. S. z velikim zvonom, kar nadomesti seveda vse, česar nimajo, ako onemogočujejo pravo izobrazbo s tem, da hočejo imeti, da bi bila šola valilnica pristašev slavne Slovenske Ljudske Stranke.

Še hujši časi se obetajo šolstvu. Dozdaj so bili tepeni napredni učitelji z biči, odzdaj pa bodo s škorpijoni. Ako bo potrjen zakon, kakor so ga zvarili poslanci S. L. S., potem bo šoli kakor jo ima v mislih državni šolski zakon odrezana glava, Divjaki S. L. S. bodo edini gospodarji. Kjer pa ti gospodarijo, tam volkovi mesarijo. Gorje bo učitelju, ki se bo zameril ljudstvu, kar se pa prav za prav pravi duhovniku. Kajti pri nas je duhovnik

ljudstvo, katero je nevedno, lahkoverno in omahljivo, radi česar ga je duhovniku lahko potegniti, kamor ga hoče in ga oviti okoli prsta.

Še bolj gorje učitelju, nad katerim se bo ljudstvo pohujševalo. In ljudstvo ali prav za prav duhovščina se tako rada pohujšuje. Po šolskem zakonu, ki namerjajo katoliški pravičniki in vzorniki v stari in slavni kranjski deželi, bo tak učitelj takoj odstavljen od svoje službe. Zadosti bo pri trdosrčnosti in pri kosmati vesti kranjskih krščanskih mogotcev, če učitelj ne bo kuhan in pečen v cerkvi, kjer se toliko modrega sliši, če ne bo v tretjem ali katerem redu, če ne bo Orel. Zadosti bo, če se ne plazi okoli spovednic, zadosti, če bo mislil s svojo glavo, zadosti, če bo hotel biti samo učitelj in ne tudi, kar bo hotela častita duhovščina.

Ne vem, kdo bo hotel še biti učitelj pri nas. Poleg lakote, katera je neizogibna pri plačah kakor jih imajo in jih bodo še dolgo imeli napredni učitelji, še veden strah, da bo treba zdaj pa zdaj še to mrvo kruha pustiti. Pravičnost kranjskih veljakov je res volčja.

Učitelj, ki ima po navadi še kopico otrok, bo stradal in stadal, predno se bo pririnil v prvi plačilni razred, kjer mu bo mogoče malo lažje živeti. Katehet, ki nima družine, bo pa takoj v prvi plačilni razred priletel. Enemu vse, drugemu nič. To je tista lepota, katera odlikuje kranjske deželne krmarje. Seveda katehet je božji namestnik, učitelj pa po navadi zlodejev. Sicer se pa katoliška večina lahko sklicuje na sveto pismo, po katerem se tako redko ravna, ki pravi: Kdor ima malo, se mu bo še to vzelo. S. L. S. hoče vse, kar ima še kaj vrednosti, končati, vsako reč, naj bo še tako dobra, oblatiti, kakor tisti tiči, o katerih smo se učili v šoli, da so vse onečedili.

Novi šolski zakon še ne velja, pa tudi ne bo še tako hitro, ker nasprotuje državnemu šolskemu zakonu in osnovnim državnim zakonom.

Ali že zdaj mora tako biti kakor bi veljal ta monsturni legis. Za to naj skrbe okrajni šolski nadzorniki, ki so vsi po milosti S. L. S. To tudi delajo. Gospodična, zakaj ne hodite vsako nedeljo v cerkev? Gospodična, v gostilno tega in tega in tega ne smete hoditi, ker je liberalna. Tako poprašuje in tako opominja okrajni šolski nadzornik Simon. Če to ni prekoračanje njegovega delokroga, potem, ne vem kaj naj bo to. Kaj pa ga briga, če hodi kdo v cerkev ali, v čegavo gostilno gre kdo.

Ali ni nikogar, ki bi pokazal temu nadzorniku pot, po kateri ima hoditi, ali ni nikogar, ki bi ga streznil, ali ni nikogar, ki bi ga podučil, kaj je prav. Loti naj se katehetov. Ti se ne ravnajo po nobenem zakonu. Vsi šolski otroci so po raznih družbah in bratovščinah, in telovadijo pri Orlu (glej poziv na otroke, da naj hodijo telovadit k Orlu). In kako poučujejo kateheti svoje otroke? Liberalec je večji grešnik kakor ubijalec. To jim zabijajo v glavo. Kaj so slaba društva. Sokolska. To mora biti odgovor. Kateri so pogubni časopisi? Učenec mora naštetati vse napredne liste.

To je vzgoja, kakor jo zahteva šolski zakon, ki hoče verskonaravno vzgojo. Ne to ni pravo. Kateheti zastrupljajo otroška srca in jih otujujejo celo lastnim starišem. Radi tega se je bati, da bodo razmere s časom še bolj podivjane pri nas. Da se to ne zgodi, bi morali gledati merodajne oblasti. Šola otrokom! Zato pa mora biti šola za vzgojo, ne pa zato, da otroci podivjajo.

DOPISI.

Jeseniške novice.

Božja beseda. Kaj vse razume novodobna duhovščina pod božjo besedo, je pa že od sile. Nekaj navadnega je že, da se zabičuje ljudem, naj nikar ne čitajo naprednih časopisov, kar pa prav malo izda. Na Jesenicah je že tako, da bi kmalu moral opoldan z lučjo iskati smrdljivega „Slovenca“ predno ga najdeš v kakšnem kotu. Da se blati vse kar ne misli in pleše tako, kakor bi se farovškim presitežem zdelo, se razume. Tudi Sokola so pričeli priporočati raz prižnico, češ, to so najhujši brezverci in svobodomislci i. t. d. Mimogrede povedano tudi najbolj značajni odkriti in pošteni ter se niti od daleč ne morejo primerjati z posvečenim čukcem, ki opravlja svojo angelsko-nedolžno pobožnost v kakšnem stranišču. Da pa je tudi na prižnici kaj novega, spravili so se nad uboge vojake. Sedaj hujskajo stariše, da naj nikar sinovom vojakom ne pošiljajo denarja. V isti sapi pa že rotijo stariše, da naj svojim otrokom dajo tu pa tam kakšno kronco. Gotovo zato, da bi jih potem božjaki obstrigli pod kako firmo Marijinega vrtca ali pa afrikanskih zamorčkov. No, stariši bodo gotovo pametnejši od maziljenih modrijanov, ker vedo, da je vojak potreben, za otroke pa ni denar, da bi se z njim igrali. Vojaki pa, no hm, prepričani smo, da bo še mnogo kranjskih Janezov delalo štafažo svojim požeruhom pri Velikonočni procesiji.

Kdor sam sebe povzdiguje, prazno glavo oznanuje. Bum, bum, rompom! Kaj

boste ve matere, ki imate mrda sinove doktorje, uradnike, posestnike ali pa celo delavce, kaj boste ve! Samo taka mati je srečna, ki ima sina duhovna! Tako je grmelo iz naše prižnice. Da, seveda, nič delati, k večjemu prepir in sovraštvo pa na tuje stroške dobro živeti, to gotovo ni nič hudega. Ni ravno preveč hvalevredna taka samohvala, saj vidimo, da so med lajki tudi možje, ki daleč nadkriljujejo vso kranjsko duhovščino. Prav nič bi ne škodovalo velemodrim gospodom, ko bi včasih vzeli v roke šolsko berilo, na primer takrat, kadar v šoli tratijo čas z zabavljanjem čez Sokole. V berilu bi sigurno našli nekeje zapisano, da je lastna hvala — cena mala. Dandanes, ko je posebno kranjska duhovščina izmrcvarila Kristusov nauk na vse mogoče načine in izpremenila cerkve v politične prodajalne, je gotovo vsaka, res pobožna mati žalostna svojega sina-duhovnika. Saj ve, da je Kristus z bičem v roki pognal kramarje iz hiše Gospodove.

Sokolska Akademija se vrši jutri, 29. popoldne ob pol 3. uri na Savi pri Jelenu. Na sporedu bo slavnostni govor, moški in mešani pevski zbori, tamburaši in javna telovadba. Napredni Jeseničani in okoličani pridite polnoštevno!
Na Zdar!

Iz Stražišča. Na zadnji dopis v „Savi“ glede šmartinskega kaplana, se je isti pretečeno nedeljo strašno razljutil, tako da bi bil kmalu koncem svoje pridige pozabil običajni „Amen“. Tolaži nas, da so v omenjenem dopisu navedeni očitki tudi nekoliko zalegli, kar spričuje že dejstvo, da od tistega časa g. kaplan in gđč. učiteljica ne prirejata več svojih ljubavnih sestankov v prostorih stražiške pošte. Sicer jih pa nista prirejala samo na stražiški pošti, temveč tudi v neki gostilni v Kranju, kjer se je gđč. učiteljica večkrat ujčkala na mehkih kaplanovih kolenih. — Ni bilo zadosti, da je g. kaplan pri velikonočnem izpraševanju poučeval deklice od 14 leta dalje natanko o vseh ljubavnih doživljajih od trenotka, ko fant potrka na polcenca pa tja do porodka nezakonskega otroka. Naše mlade, dosedaj še nepokvarjene deklice nimajo navade delati stvari, pred katerimi jih je g. kaplan svaril. Zeleli bi, da g. kaplan opusti v naprej tako različna svoja kolenčkanja kakor tudi pohujševanje naših nedolžnih deklet, sicer bi morali priti še z nadaljnimi razkritji na dan. V omenjeni pridigi se je g. kaplan Martinček tudi pritoževal, češ da ga blatijo nekateri neverniki po časopisih; mi smo navedli samo dejstva in drugega nič. Pritoževal se je tudi čez ošabneže; mi bi pa samo g. kaplana vprašali, kdo je bolj ošaben kakor on, ki na prijazen pozdrav „dober dan“ niti ne odzdravi. Vidi se, da je naš g. kaplan v semenišču preveč natanko študiral znano ligvorijansko moralno in zloglasno škofovo rdečo brošuro. Svetujemo g. kaplanu, naj v prvi vrsti skrbi za vzgledno življenje, kakor se spodobi za njegov posvečen poklic, in naj ne pohujšuje naše mladine, ne pri izpraševanju ne v izpovednici, potem se tudi ne bo mogel pritoževati, češ, da ga „blatimo“ po časopisih. **Več faranov.**

DNEVNE VESTI.

Kranjski deželni zbor bo baje sklican po Veliki noči, da reši predloge, ki jih ni bil rešil na zadnjem zasedanju in da razpravlja o večjih melioracijskih projektih.

Nepoboljšljivi grešnik. V zadnji „Savi“ smo nepobitno dokazali, da je „Gorenjec“ potvoril smisel neke resolucije edinole z zlobnim namenom, da bi oškodoval dva kranjska trgovca. Ker se splošno trdi, da se brez vednosti kranjskega dekana ničesar ne priobči v „Gorenjcu“, smo pozvali g. Antona Koblarja, da naj se v prihodnjem „Gorenjcu“ prekličje lopovščina in popravi storjena krivica, kakor je to navada pri dostojnih ljudeh: Toda apelirati na dostojnost, kjer je ni, je pač brezuspešno delo! Včerajšnje Koblarjevo glasilo se pač prav po ligvorijansko zvija, sicer pa med vrstami vzdržuje svoje neopravičene ter ciganske napade in iznova laže, da so kranjski trgovci na dr. Trillerjevem shodu zabavljali čez „deželo“, t. j. čez kmete iz okolice. Kranjski trgovci niso taki tepci, da bi pljuvali v svojo skledo. To ve prav dobro tudi dekan Koblar in zato ni težko uganiti, zakaj „Gorenjec“ pači resnico in hujska brez vsega povoda kmečko prebivalstvo na kranjske trgovce, ki nočejo trobiti v Koblarjev rog. Kranjski trgovci žive od svojih trgovin, plačujejo od njih velike davke in nikdar ne povprašujejo po tistih, ki pri Koblarju naročujejo in plačujejo maše ter druga opravila, od katerih pa g. dekan ne odrajtuje niti ficka davka. Po tem načelu naj se ravna tudi Anton Koblar in užival bo v Kranju drugačen ugled. Če pa naš dekan misli, da bo s hujskanjem po „Gorenjcu“ uplival na politično mišljenje gotovih trgovcev, je na krivem potu. Kar se tiče ceste v Besnico in kranjskega vodovoda, bomo pa prihodnjič postregli „Gorenjcu“ s točnejšimi podatki.

Nova zvezda se je pojavila na časniskem obzorju. Čuje na blagglasno ime Lavoslav, piše se pa za Novaka. Gospodu Lavoslavu ob zibelki pač niso prerokovale rojenice, da bo igral nekoč še važno vlogo med našimi žurnalisti. Neopaženo je doslej potekalo njegovo življenje in pod nad-

zorstvom svojega mojstra se je nevede pripravljaj za nov poklic. Sam ni niti slutil, da tiči v njem nekaj boljšega. Se do predzadnjega petka je bil znan le v krogu svojih stanovskih tovarišev, a kar naenkrat ga je nepreračunljiva usoda potisnila v ospredje. Prišlo je pa to takole. Pri „Gorenjcu“ je nastala kriza. Demisijoniral je zopet enkrat odgovorni urednik, čemur se ni čuditi, ako pomislimo, da je to dostojanstvo nekam problematične vrednosti. Nad „Gorenjčevim“ odgovornim visi namreč venomer Damoklejev meč kazenskega zakona. Treba je bilo namestnika, in ker se za ta nevarni posel ljudje v Kranju ravno ne pulijo, je nastala velika zadrega. Toda šefredakter čislane „Gorenjca“, g. dekan Anton Koblar, se je navelel okoli prosjačiti in iskati odgovornega urednika za svoj list. Pomagal si je na prav jednostaven način iz zagate. Ni se dolgo premišljal, prerezal je gordijski vozlar kar čez sredo in imenoval je za „Gorenjčevega“ odgovornega urednika — svojega hlapca! Čuje na blagglasno ime Lavoslav, piše se pa za Novaka. Saj tako stoji črno na belem v predzadnjem „Gorenjcu“. Ideja ni napačna, ker prav nič ne stane — prepričani smo, da zaradi novega dostojanstva farovski hlapec ne bo vlek večje plače —, je pa vsekakor originalna in vredna, da se patentira. Nikdar namreč še nismo čuli, da bi hlapci nastopali kot odgovorni uredniki, doživeli nismo tega doslej niti pri „Gorenjcu“, ki nam je v tem pogledu poskrbel že marsikako presenečenje. Poleg kaplana in grobokopa je imel „Gorenjec“ že urednika v ženskih krilih, toda hlapca, hlapca pa še ni imel. In sedaj je prevzel farovski hlapec odgovorno uredništvo. Čuje na blagglasno ime Lavoslav, piše se pa za Novaka. Do predzadnjega petka, dokler je vozil farovško gnojnico samo na polje, so ga sicer klicali za Poldeta, odkar je pa prevzel tudi odgovornost za gnojnico, ki se steka po „Gorenjčevih“ gredicah, čuje na blagglasno ime Lavoslav, piše se pa prejkoslej za Novaka. Farovski Polde — pardon! — hoteli smo reči gospod Lavoslav Novak je — čeprav vaje slabodišeče tvarine — prevzel vendarle preveliko odgovornost in breme na svoje rame, in že v njegovo razbremenitev je želeli, da se čimpreje v Kranju izvede kanalizacija!

Iz sodne službe. Avskultant gosp. Avgust Leitgeb je imenovan za sodnika v okrožju graškega nadsodišča. Za sedaj je prideljen okrajnemu sodišču v Škofji Loki.

„Dramatični odsek“ Narodne čitatnice priredi prihodnjo soboto in nedeljo fantastični igrokaz v treh dejanjih „Morilec“. Dejanje je vzeto iz sedanjih razmer ter nam predočuje življenje bogatega trgovca Serbana, kojemu so vsa sredstva dobra, samo da bogati. A kazen ne izostane. Prijatelj, katerega je varal in uničil, se ustrelil. Prišedši od njegove smrtne postelje, zori Serban, ker ga v sanjah obsodi najhujši sodnik — vest. Igra je jako težka in stavi na igralce največje zahteve.

Enajsta zapoved. Minolo soboto in nedeljo nas je razveselil naš „Dram. odsek“ s prireditvijo burke v treh dejanjih „Enajsta zapoved“. Burko, ki jo je češki spisal Fr. Šamberk, preveva zdrav humor, ki se pokaže semtertja tudi prav drastično. Nauk te burke izzvenil v klicu: „Ne zataji nikdar svoje žene.“ Naši vrli diletantje so storili vse, da povedejo igro do uspeha. Predvsem zaslužijo vso pohvalo naše gđne.: M. Suhadobnikova, ki je s spretno rafiniranostjo predstavljala nagajivega škratlja Julijo, M. Škerjančeva, ki je ljubko podala zatajeno ženo Emo, ter ki je igrala vlogo Francike s pristnim humorjem. Največ je pa pripomogel do vspeha g. A. Sinkovec kot Pečka. Z naravnost drastično komiko je igral nesrečnega vodjo strelcev in strahopetliverga zakonskega moža. Bučen smeh je sledil njegovim nastopom. Istotako dobri so bili tudi gg. Suhadolnik, v katerem je pridobil „Dram. odsek“ izvrstno novo moč, kot Vaborski, Mirko Crobath kot Emanuel Strela, Vl. Pirc kot prof. Kozliček in F. Nič kot major Jičinski. Jako dober je bil tudi g. Šibenik kot stari Kraljič, g. Cizej kot Vojteh, ki hodi k Aronu na slivovko, g. Verhunc kot trg. pomočnik Nande in g. Matekovič kot pekovski vajenec Joško.

Z Gorenjskega se nam piše: Na Gorenjskem je fletno, pa bi bilo še fletnejše, če bi kočijaži med vožnjo ne kadili. Zadnjič sem se peljal od nekod s pošto in ta nesrečni kočijaž je pušil celo pot, to je dve uri, smodko za smodko. Voz je bil radi dežja pokrit in ves dim je našel svojo pot natanko v moj požiralnik. Prišedši na cilj svoje vožnje sem bil od znotraj in zunaj docela prekajen, kakor domača šunka. Namesto svežega gorskega zraka sem bil prepojen s sanitarno zopernim dimom iz včasih imenitnih štinkadoric. T.

Samokres. Anton Oblak po domače Fikselnov iz Trboj je bil v začetku tega meseca od nekega fanta iz Hraš ustreljen v levo stegno. Zadnje čase igra samokres okoli Trboj precejšnjo vlogo.

Obrtna razstava v Radovljici. Meseca avgusta t. l. se priredi obrtna razstava v Radovljici. Razstavni odbor je že poslal pretekli mesec oglasnice vsem obrtnikom rad. okraja. Razstava obeta biti nekaj posebnega; kajti oglasilo se je že lepo

število obrtnikov k razstavi. Poleg obrtnikov pa kažejo tudi naša županstva mnogo zanimanja. Dokaz temu je, da sta se takoj, ko je lokalni odbor, kateremu načeluje radovljiški župan g. A. Roblek, poslal na vse občine prošnje za podporo, odzvali takoj že dve županstvi in sicer Bela peč z zneskom 50 K, mestno županstvo v Radovljici pa z zneskom 200 K. Upamo, da bodo tudi druga županstva sledila tema dvema in tako pripomogla, do lepega uspeha razstava. Razstava bode v tukajšnjem šolskem poslopju. Obrtniki radovljiškega okraja dobijo razstavnih prostor brezplačno, drugi pa proti primerni odškodnini. Razstavni odbor v Radovljici pozivlja tem potom vse obrtnike rad. okraja, ki se še niso priglasili, da to čimpreje store. Ako kdo izmed obrtnikov pomotoma ni prejel oglasovalnih pol, naj se javi pismeno na razstavni odbor v Radovljici.

Avtomobil, ki vozi od škofjeloškega kolodvora do Žirov, bo s 1. aprilom vozni red v toliko izpremenil, da bo odhajal iz Žirov kakih 15 minut pred 5. uro zjutraj, na kolodvor bo prihajal do 7. ure zjutraj; s kolodvora bo odhajal krog 8. zjutraj, tako da bo pripeljal v Žiri do 10. dopoldne. Popoldne ostane isti vozni red kakor dosedaj. Ta vozni red bo jako primeren zlasti za one, ki žele zjutraj do časa priti v Žiri, kakor različni trgovski potniki in drugi.

Modra miška. Pričenši z dne 12. aprila in do vštete 17. aprila t. l. nam bo nudil kinematograf „Ideal“ v Ljubljani prav izreden užitek. Predvajal bo namreč najnovejšo veseloigro tega leta: „Modro miško.“ Ta učinkovitost ima 5 dejanj ter se stopnjuje od prizora do prizora. Neprestan bučen smeh gledalcev je najboljši dokaz o prvovrstni kvalifikaciji „Modre miške.“ V naslovni vlogi nastopa Magda Lessing. Naj le še omenimo, da je v dunajskem Graben-kino doživela „Modra miška“ 260 predstav.

S šivanko sunil sestro v oko. Posestnikovo hčer, šestletno Ano Stopar iz Mengša je te dni med igro sunil njen starejši brat po nesreči s šivanko v desno oko in jo je težko poškodoval.

Tatvina konjske oprave. Posestniku Antonu Kržišniku iz Žirovnice so bile te dni ukradene iz shrambe za orodje sledeče stvari: dva konjska komata, dvoje parov križnatih vajeti, še ene vajeti in petnajst usnatih uzd.

Amater-fotografi! Društvo: „K. S. A. F.“ priredi v kratkem velezanimiv in brezplačen tečaj za bromni oljetisk (Bromöldruck), ki bode trajal par večerov. — Kakor je več ali manj znano, je ta tehnika v moderni umetniški fotografiji pridobitev zadnjega časa in je vsled svojih posebnih lastnosti zelo priporočljiva amaterjem, ki goje umetnost na polju moderne fotografije. Tehnika omogočuje posameznikom z lahkoto doseči vse mogoče in individualne efekte. Predavanje združeno z praktičnimi demonstracijami te tehnike, bode obsegalo tudi kratek pregled raznih drugih fotogr. procesov. Vsi, ki se nameravajo tečaja udeležiti, naj blagovolijo nemudoma javiti svoj naslov društvu: „K. S. A. F.“ v Ljubljani (katero daje tudi vsa druga potrebna pojasnila), da bode mogoče društvu pravočasno poiskati primeren lokal. — O kraju in času prireditve tečaja, se prijavljani pravočasno obveste. Društvo: „K. S. A. F.“ bode skušalo v bodoče prirejati razne tečaje in predavanja za svoje člane. Ker so pa take prireditve često združene z mnogimi stroški, je v velikem interesu vseh amaterjev, da delajo na to, da se krog redno plačujočih članov društva vedno širi. — Prijave za pristop novih članov je istotako pošiljati na naslov društva: „Klub slov. amater-fotografov“ v Ljubljani.

Malborget izdan. Veliko pozornost je vzbudilo v vseh, posebno pa v vojaških krogih razkrinkanje izdajalca avstrijske obmejne trdnjave na koroško-laški meji Malborget. Ognjičar Brzeski, ki služi že dvanajsto leto, je bil več let v Malborgetu. Ker je bil zelo zmožen in vporaben, je užival veliko zaupanje in je imel vpogled v vse važne in tajne listine in načrte, ki so se tikale trdnjave in njenih podrobnih utrd. To zaupanje pa je mož zlorabil v največji meri. Pred nekaj časom se je začelo ljudem zdeti sumljivo Brzeskijevo potratno življenje. Začeli so ga nadzirati in kmalu se je dognalo, da ima mož drug vir dohodkov, vir, ki pride iz inozemstva. Uvedli so nenadoma hišno preiskavo pri Brzeskem. Ta preiskava je imela izreden uspeh. Brzeski je imel krasno stanovanje s petimi sobami. Opremljeno je bilo stanovanje tako bogato in luksuriozno, da se težko najde tako stanovanje. Samo eno veliko ogledalo so cenili čez 500 kron. Poleg tega so našli precej zlatnine in srebrnine. Skupna vrednost oprave in opreme znaša čez 40 tisoč kron. Po dovršeni preiskavi so Brzeskija aretirali in so ga odpeljali v Ljubljano, kjer so ga izročili garnizijskemu sodišču. Preiskava je dognala, da je Brzeski celo trdnjavo Malborget, ki je najmočnejša trdnjava na avstrijski južni meji, naravnost prodal. Pošiljal je že več let načrte trdnjave in utrd in je izdajal sproti tudi vse izpremembe v trdnjavi in v okoliških utrdah. Za to je dobival velike vsote denarja. Če je žena o izdajstvu moža kaj vedela, še ni dognano. Za sedaj so zaprli razun ene sobe in kuhinje Brzeskijevo stanovanje in uvedli pre-

iskavo. — Dodatno se poroča, da je uvedla vojaška oblast še več hišnih preiskav pri raznih gostilničarjih in drugih zasebnikih v okolici. Zadeva postaja vedno bolj zamotana in vse kaže, da Brzeski ni le prodal trdnjave, marveč da je tudi goljufal in da je vodil kontrebandno trgovino preko meje.

Kino J. Nadišar v Kranju proizvaja v nedeljo ob 4. in 8. uri zvečer Zolaov roman „Germinal“. „Germinal“ je ena najboljših del francoskega pisatelja E. Zola, ki posega v najnižje globine človeškega življenja. Film je dolg 2050 metrov. Poleg „Germinala“ je na sporedu še naravnih posnetek „Naši vrabci“ in veseloigra „Moric in novoporočenca“. Cene so vsled velikih nabavnih stroškov malenkostno zvišane.

„Jugoslovanska žena“. Junija meseca letošnjega leta priredi „Splošno slovensko žensko društvo“ v Ljubljani razstavo „Jugoslovanska žena“, ki jo pripravlja že nekaj let. Ta razstava se bo ozirala predvsem na narodna ženska ročna dela, na hišno industrijo jugoslovanskih narodov, v prvi vrsti slovenskega in hrvaškega, pa tudi srbskega. „Splošno slovenskožensko društvo“ je že stopilo v zvezo z „Žensko udrugo za usčuvanje i promicanje narodne pučke umjetnosti i obrta“, z „Udrugo učiteljica“ ter z nekaterimi privatnimi osebami v Zagrebu. Za hrvatski oddelek razstave je najbolje skrbjeno. Treba še, da se združijo vsi slovenski rodoljubi in rodoljubkinje, ki imajo kake zbirke narodnega blaga, spadajočega pod poglavje jugoslovanska, oziroma slovenska žena, Odbor se obrača na vse Slovence in Slovenke širom slovenske domovine, da mu blagovolijo v svoji znani požrtvovalnosti prihiteti na pomoč, ter mu sporočiti, kje in kako bi bilo mogoče zbrati pristna slovenska narodna ženska ročna dela minole in sedanje dobe, ženske in otroške narodne noše iz vseh slovenskih krajev, pristno narodno pohištvo, narodne igrače i. dr. Ker društvo nima gmotnih sredstev, si bo treba pač vse samo izposoditi; razume se, da bode društvo jamčilo za to, da se nobena stvar ne poškoduje ali izgubi. Vsi razstavni predmeti bodo tudi zavarovani. „Splošno slovensko žensko društvo“ upa z razstavo „Jugoslovanska žena“ otepi pozabljenju marsikatero lepo pristno domače delo ter hoče pokazati kolikor mogoče mnogo tega, kar je napravilo jugoslovansko ženstvo tekom stoletij, ali kar je žnjim v kakršnikoli zvezi. Naj bi prihitelo pri tem velikem in težavnem delu prav mnogo slovenskih, hrvatskih in srbskih društev in rodoljubnih posameznikov na pomoč.

Za bolne na pljučih. Avstrijski centralni komite za odvrčanje tuberkuloze, ki mu pripadajo vsa večja avstrijska društva, služeča boju proti tuberkulozi, tako tudi „Deželno pomožno društvo za botne na pljučih“ na Kranjskem, razpošilja naslednji oklic: Avstrija zaostaja glede naprav proti tuberkulozi daleko za drugimi kulturnimi državami. Tuberkuloza je v Avstriji razširjenjša, število zdravilišč, namenjenih zdravljenju jetike, pa dokaj manjše kakor v katerikoli srednje-evropejski državi. Pred vsem nam manjka — čeprav imamo obilo v to primernih krajev — zdravilišč na višavah, s katerimi se v drugih deželah dosejajo tako znameniti zdravstveni uspehi. Že dolgo časa ima „Avstrijski centralni komite za odvrčanje tuberkuloze“ namero, ustanoviti višinsko in solčno zdravilišče za bolnike, ki so oboleli za tuberkulozo žlezkosti in sklepov, osobito za otroke nepremožnih slojev, ki so tej vrsti tuberkuloze posebno podvrženi. Predmeta za ustanovitev tega solčnega zdravilišča so se izvršila skupno z „Ljudskim društvom za odvrčanje tuberkuloze na Tirolskem in Predarlskem.“ Na planini Palm-schoss pri Briksnu, 1800 m nad morjem, kupilo se je na prisojni, proti vetrovom popolnoma zavarovani gorski rebri obsežno zemljišče. Skrbna meterorološka opazovanja, ki so se nadaljevala

skozi leto dni, so pokazala, da odgovarja ta kraj vsem zahtevam, ki jih moremo staviti glede klimatskih odnošajev. Glede solčnega žarenja in brezvetrja pa ni le najboljšim višinskim zdraviliščem enak, temveč jih celo prekaša. Zemljišče, na katerem naj se zgradi solčno zdravilišče centralnega komiteta in pa zdravilni zavod za pljučna obolenja tirolskega društva, nudi prostora dovolj, ne le, da se sčasoma razširita sedaj projektovani zgradbi, temveč tudi da se zgradijo drugi zavodi. Prebivalstvo sosednjih občin prijazno pozdravlja projektovane naprave ter upa, da se bo na tej gorski rebri razvilo veliko zdravilišče za tuberkulozne. Tako so torej dani vsi predpogoji, da se ustanovi zavod za solčno zdravljenje, ki bo začetkoma imel prostora za 80 ubožnih otrok in 20 ubožnih odraslih. Skušalo se je že ugotoviti potrebna sredstva za to zgradbo, toda tu so se pojavile težkoče, ki so skoraj nepremagljive. Vlada je sicer obljubila podporo, razne korporacije pa so dale zagotovilo, da bodo saj deloma zalagale oskrbne stroške. Toda treba je najmanj kapitala 500.000 kron, da se more pričeti z zgradbo. „Avstrijski centralni komite za odvrčanje tuberkuloze“ se nadeja, da bo mogel to relativno majhno vsoto dobiti od onih, ki jih je usoda tako osrečila z blagostanjem, da so v stanu prispevati v korist nepremožnih bolnikov. Blagohotna darila naj se vpošiljajo „Avstrijskemu centralnemu komiteju za odvrčanje tuberkuloze na Dunaju I. Wallfischgasse 8 ali pa „Deželnemu pomožnemu društvu za bolne na pljučih na Kranjskem,“ ki bo prispevke drage volje vposlalo centralnemu komiteju.

Poučno čtivo o hranilni knjižici, župniku Šinkovcu in deželni sodnji.

Med primorskimi siromašnimi hribovci je nad 50 let pasel duše duhovnik Anton Notar, rodом iz škojeloške okolice. Gospodinjala mu je sestra Marija. S skromnim življenjem se mu je posrečilo prističiti nekaj tisočakov, katere je namenil v prvi vrsti zvesti sestri, potem pa drugim ubogim sorodnikom, in deloma seveda tudi v pobožne in dobrodne namene. Da bi zasigural zlasti sestro za slučaj svoje smrti, je sporazumno z njo naložil večji del svojih prihrankov na njeno ime v hranilnico ter jej izročil dotično knjižico, ki je narasla tekom let na vrednost nad 8000 K, pod izrecnim pogojem, da postane njena last stoprav tedaj, če ga ona preživi, torej za slučaj njegove smrti pred njo. Sestra je to dvema pričama izrecno priznala. Poleg tega je sestra Marija Notar posedovala svojo lastno hranilno knjižico v približni vrednosti 1200 K, na katero je bil naložen njen „lon“. — Leta 1910. je duhovnik Anton Notar stopil v pokoj in se je s sestro naselil v domačem kraju, v Škofji Loki. Na svojo veliko škodo! Sestra Marija Notar mu je zašla v spovednico župnika Avgušтина Šinkovca in ko je pričela čez par mesecev hirati, je poslala po župnika in spovednika Šinkovca v svrhu, da mu izroči svoje prihranke v „primerno“ razdelitev. Dobro vedoč, da sme razpolagati brezpogojno le s svojim lastnim denarjem, je odmenila približno polovico sorodnikom, ostalo polovico pa za maše-zadušnice itd. Do tu bi bilo torej vse v redu. Ampak naenkrat se je prikazala v rokah izročevalke tudi že omenjena hranilna knjižica v vrednosti nad 8000 kron in tisti hip je nanesla govorica med njo in med župnikom Šinkovcem na veliko važnost svetih mišijonov in postnih pobožnosti za izveličanje njene duše. In ona je prikimavala, kakor je to pač ob sebi umevno . . . Bratu duhovniku, ki je bil do tja navzoč, reč očividno ni bila povsem všeč in umaknil se je v svojo sobo. Marija Notar pa je morala župniku pač nekaj o tem omeniti, da sme razpolagati z veliko knjižico le za slučaj, da brata preživi, zakaj župnik Šinkovec je pred odhodom bratu ponujal veliko knji-

žico, a le-ta je v svoji pošteni veri, da jo bo župnik le hranil, žal ni hotel sprejeti. Ko je potem čez nekaj tednov Marija Notar umrla, je njen brat takoj poslal k župniku Šinkovcu svojega nečaka z opozoritvijo, da je velika knjižica njegova last in eventualno razpolaganje sestrično s to knjižico neveljavno, ker njega, brata ni preživela. Župnik je nečaku obljubil, da pride takoj osebno k duhovnemu sobratu Notarju v svrhu, da se dogovorita — toda te obljube ni izpolnil! Stoprav, ko je stvar prišla v javnost, ga je prišel strahovat, češ, da ga obrekuje in ko mu je Notar očital, da se ne drži božjih zapovedi in da je krivičnik — farizej, mu je župnik Šinkovec pokazal pot k posvetnemu sodišču. Obenem pa je knezoškofijski ordinarijat odrekel duhovniku Notarju zaproseno dovoljenje za tožbo, češ, da je gosp. župnik Šinkovec že vse lepo pojasnil.

Toda v dno svoje duše ogorčeni duhovnik Anton Notar se ni dal preplašiti ter je tožbo vzlic temu vložil, slovesno zatrdivši, da je stvarni položaj, kakor je v predstojećem naslikan, povsem resničen. Župnik Šinkovec pa je med tem denar prenesel v „Vzajemno podporno društvo“, odmenil 2000 K za misijon v Škofji Loki, oziroma za „postno pobožnost“ in 6000 K za notranjo olupšavo župne cerkve, ter se je, hranivši nove knjižice v cerkveni blagajni in obvestivši o tem knezoškofijski ordinarijat, srečno rešil „posesti“ tega nesrečnega denarja. Potem je pa na sodni razpravi tarna, naj se toži cerkev in ne njega, ki je imel s tem nesrečnim denarjem le pota in sitnosti. Ampak ta trik bi ga še ne bil rešil, da ni tožnik Notar — 75letni, telesno hudo bolan starček — na sodni razpravi pod zanj groznim pritiskom, da ne bo smel več maševati, ker je brez dovoljenja ordinarijata tožil, tudi duševno opešal. In tako je govoril na veliko veselje župnika Šinkovca, da za denar ne bo prisegal, ker še nikdar ni, pa naj bo stvar še tako pravična.

In vsled tega so se našli paragrafi, ki so župnika Šinkovca rešili. Gluhi in onemogli starček Notar, stoječ pod nezno presijo cerkvene suspenzije, mu ni bil kos pri odločilnem zaslišanju strank. — Ne ve se sicer, če bo ta značilna razsodba ljubljanskega deželnega sodišča brez nadaljnega odpora postala pravomočna, ampak toliko je gotovo, da sta pred sodnim prestolom resnične krščanske morale župnik Šinkovec in knezoškofijski ordinarijat to pravdo že danes izgubila v vseh treh inštancah.

Se se bodo podirali pod težo dolgov kmečki domovi, še bodo begali stradajoči sorodniki imovitih tercijsk v daljno Ameriko — ampak škojeloška župna cerkev se bo lesketala zlata in za krvave prihranke svojega duhovnega sobrata bo opravljal škojeloški župnik v njej — 40dnevno postno pobožnost. Blagor srečni kranjski deželi!

Povodnji in viharji. Povodnji na Ogrskem vedno bolj ogrožajo prebivalstvo. Izstopile so skoro vse večje reke in preplavile obširna ozemlja. Ljudje beže preplašeni iz ravnin in puščajo premoženje in blago, da si pridobe čas za beg. Škoda je ogromna, več velikih vasi in naselbin je popolnoma pod vodo. — Iz Španske poročajo o strašnih viharjih, posebno v obrežnih okrajih. V pristanišču Melilla sta se potopili dve veliki šalupi vojne mornarice.

Loterijske številke:

Dunaj	17. marca	34	15	61	39	43
Brno	18. „	80	60	68	39	33
Gradec	18. „	87	79	32	54	19
Trient	18. „	90	18	67	87	25
Inomost	4. „	30	87	57	4	22
Linc	21. „	18	39	28	86	46
Praga	24. „	3	53	51	39	11
Trst	24. „	86	67	25	80	70
Lvov	24. „	31	7	52	70	53

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA št. 3.

12—13

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka.

Denarnega prometa do konca leta 1912
vlog
rezervnega zaklada

700 milijonov kron,
42 mil. 500 tisoč K,
1 mil. 330 tisoč K.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Pisarna za urejevanje splošnih
gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercialne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 120 52—31

Prodaja olja, šivank, nadomestnih delov i. t. d. Prejemanje popravil.

Samo v prodajalnah s poleg sto-ječim izveskom.

60 30—2

Kranj, Glavni trg št. 119

Kino J. Nadišar.

Samo v nedeljo 29. marca.

Germinal

Prodaja hiše.

V Kamniku je hiša št. 79 pod zelo ugodnimi pogoji in po zelo nizki ceni na prodaj.

Vpraša naj se pri tvrdki

Maks Stössl, Celovec.

73—1

Išče se

stanovanje

v sredini mesta obstoječe iz treh sob s pritlikino.

Ponudbe na upravništvo tega lista.

Odda se takoj

stanovanje

157—18

obstoječe iz 3 sob, kuhinje in pritliklinami.

Podatki pri upravništvu tega lista.

Otvoritev stavbnega podjetja!

Usojam si slavnemu občinstvu uljudno naznaniti, da sem

otvoril

stavbeno podjetje

v Tržiču na Gorenjskem

in se priporočam blagohotni naklonjenosti pri oddaji stavbnih del.

Potrudil se bom vsa prevzeta dela izvršiti ceno in solidno.

70

Matko Curk
v Tržiču na Gorenjskem.

Okrajna bolniška blagajna v Kranju.

Št. 68.

Razglas.

59 2—2

V smislu §§ 29. in 30. blagajničnih pravil in sklepa načelnštva od 23. februarja 1914 št. 48 in 9. marca 1914 št. 64 razpiše podpisano načelnštvo na podlagi pravomočnih volilnih imenikov

volitev odposlancev in zastopnikov

na občni zbor

okrajne bolniške blagajne v Kranju

katera se bode vršila dne 5. aprila 1914 od 1/2 11. do 1/2 12. ure dopoludne v mestni ubožnici v Kranju v Pungradu.

Voliti je skupaj glede na število blagajničnih članov 36 odposlancev-delojemalcev, ter 18 namestnikov in 18 zastopnikov-delodajalcev, ter 9 namestnikov, kateri se razdele:

1. na občino Kranj: 28 odposlancev in 14 namestnikov — 14 zastopnikov in 6 namestnikov;

2. na občino Preddvor: 4 odposlanci in 2 namestnika — 2 zastopnika in 1 namestnik;

3. na občinsko skupino Cerklje—Predoslje—Šenčur—Velesovo—Voglje: 2 odposlanca in 1 namestnik — 1 zastopnik in 1 namestnik;

4. na občinsko skupino Hrastje—Sv. Jošt—Mavčiče—Naklo—Smlednik—Stražišče: 2 odposlanca in 1 namestnik — 1 zastopnik in 1 namestnik.

Volitev odposlancev in zastopnikov se vrši javno in pismeno, ter se daje volilcu na izvoljo, da svoje može na glasovnici napisane:

a) osebno odda volilni komisiji,

b) glasovnico pošlje volilni komisiji s pošto.

Vsak volilec se mora izkazati z od načelnštva doposlano mu izkaznico, ter se na glasovnice brez izkaznic ne bo oziralo.

Tisti volilci, ki volijo tako, da dopošljejo napisane glasovnice s pošto, morajo svoje glasovnice z izkaznicami vred takoj poslati, da jih najkasneje do 5. aprila 1914 do 1/2 12. ure dopoludne dobi volilna komisija. Po preteku časa, določenega za osebno oddajanje glasovnic, se bode takoj pričelo s štetjem glasov. Na glasovnice, dospele med štetjem glasov, se ne bode več oziralo. Glasovnice in izkaznice, doposlane s pošto, morajo se frankirati, ker se jih sicer ne prevzame.

Vsaka občina, oziroma občinska skupina voli sama zase njej pripadajoče število odposlancev ali zastopnikov.

Izkaznice in glasovnice se bodo pravočasno doposlale delodajalcem, ter se istim nalaga dolžnost, da taiste, ki so namenjene delojemalcem, tem takoj oddajo.

Načelnštvo okrajne bolniške blagajne v Kranju,

dne 9. marca 1914.

Načelnik:

Ciril Pirc.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52—11

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke, ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

Kokriško predmestje

v lastni hiši zaloga šivalnih strojev in potrebščin. Ravno tam gostilna, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

10 52-13

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

9-13

RUDOLF RUS

urar in trgovec
poleg lekarne v Kranju.

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. — Vsake vrste ščipalniki in očala. Ročne in žepne električne svetilke.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

M. RANT :: KRANJ

trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki

Trbovljski in češki premog.

8 52-13

Otroški vozički

radi opustitve po zelo znižanih cenah.

Naročila za **velikonočno gnjat** sprejemam do konca tega meseca po zmernih cenah.

Modni salon

68-2

A. Adamič - Kranj

Podružnica v hiši g. M. Mayr

naznanja častitim damam, da je došla ravnokar **velika izbira najmodernejših**

dunajskih in pariških modelov

in se bodo isti prodajali dokler kaj zaloge radi pomanjkanja prostorov po zelo ugodni ceni. — Velika izbira krasnega nakitja. Prepričajte se v konkurenčnih cenah predno si nabavite. — Žalni klobuki vedno v zalogi.

Popravila se točno in ceno izvršujejo.

CYCLES
KINTA
K.C.L.

Zahtevajte
cenik.

KINTA-KOLESA

so splošno priljubljeni, ker so nedosežni v teku in trpežnosti. Blagovolite si jih ogledati pri tvrdki

KARL ČAMERNIK & Ko.

Špecialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli.

Mehanična delavnica in garaža.

7-12

LJUBLJANA

samo Dunajska cesta 9-12

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

6-13

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Ivan Levičnik

urar in trgovec v Kranju
Velika zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Optični predmeti
se nahaja odslej

Na Glavnem trgu št. 186
v hiši g. dr. Štampilharja.
Cene brez konkurence
Postrežba
Solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovžu, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

52-13

Velikonočne gnjati

16 52-13

priporoča trgovina delikates i. t. d.

Zdravko Krajnc :: Kranj

Cene po kvaliteti.

Naročila

blagovolijo naj se najkasneje do 30. t. m. doposlati.

Spomlad!

Najstarejša
trgovina

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

3 52-13

priporoča za

pomladansko sezijo

svojo bogato zalogo najnovejšega blaga za ženske in moške obleke, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

Spomlad!

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
325.000 kron.**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5½% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
: **nad 4 milijone kron** :

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkeni denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.